

Ενότητα 13, Αποχαιρετιστήρια συνάντηση

Οδυσσέα - Ναυσικάς



Οδύσσεια Α' Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σελ. 89)

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου (σελ. 89)

A. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ο φιλόπατρις» του Ανδρ. Κάλβου (1792-1869)

Ω φιλόπατρις πατρίς,
ω θαυμασία νήσος,
Ζάκυνθε· συ μου έδωκας
την πνοήν, και του
Απόλλωνος
τα χρυσά δώρα! [...]

Ποτέ δεν σε ελησμόνησα,
ποτέ· – Και η τύχη μ' έρριψε
μακριά από σε· με είδε
το πέμπτον του αιώνος
εις ξένα έθνη. [...]

Χαίρε Αυσονία, χαίρε
και συ Αλβιών,
χαιρέτωσαν
τα ένδοξα Παρίσια·
ωραία και μόνη η
Ζάκυνθος
με κυριεύει. [...]

Μοσχοβολάει το κλίμα
σου,
ω φιλόπατρις μου,
και πλουτίζει το πέλαγος
από την μυρωδιάν
των χρυσών κίτρων. [...]

Ας μη μου η μοίρα μου
εις ξένην γην τον τάφον·
είναι γλυκύς ο θάνατος
μόνον όταν κοιμώμεθα
εις την πατρίδα.

(Κείμενα Νεοελληνικής
Λογοτεχνίας
Β' Λυκείου, ΟΕΔΒ, 1989)

>> Παραλληλίστε την αγάπη του Οδυσσέα για την Ιθάκη (ι 22-39) με την αγάπη του Κάλβου για τη Ζάκυνθο, όπως φαίνεται στα παραπάνω αποσπάσματα. (Λάβετε υπόψη σας ότι ο Κάλβος έζησε πολλά χρόνια ξενιτεμένος σε χώρες ευρωπαϊκές.)

- Ο Οδυσσέας μιλά με μεγάλη αγάπη για την πατρίδα του, την Ιθάκη. Υποστηρίζει μάλιστα πως είναι ό,τι ομορφότερο και γλυκύτερο έχει αντικρίσει ποτέ στη ζωή του, αποκαλύπτοντας έτσι τη λατρεία του για την πατρική γη. Τονίζει πως έζησε μακριά από αυτήν πολλά χρόνια (είκοσι χρόνια), επειδή τον κρατούσε άθελά του στο νησί της η Καλυψώ, όντας ερωτευμένη μαζί του. Ο πόθος, όμως, του ιδίου για την πατρίδα δεν έσβησε ποτέ και στάθηκε ισχυρότερος από την επιθυμία της θεάς. Τέλος, δηλώνει πως ακόμη και η ζωή μέσα στα πλούτη δεν έχει καμμία αξία, αν κάποιος βρίσκεται μακριά από τον τόπο του και τους δικούς του ανθρώπους, καθώς δεν υπάρχει τίποτε γλυκύτερο στον κόσμο από την πατρίδα και τους γονείς.



11. Ιθάκη (αεροφωτογραφία).

- Ο Ανδρέας Κάλβος έζησε κι εκείνος πολλά χρόνια μακριά από την πατρίδα του, τη Ζάκυνθο, χωρίς ωστόσο ποτέ να την ξεχάσει. Στο ποίημά του εξιδανικεύει τον τόπο του, τις ομορφιές και τις ευωδιές του και εύχεται, όταν πεθάνει, να μην ταφεί σε ξένη γη, υποστηρίζοντας πως ο θάνατος είναι γλυκός μόνο όταν «κοιμάται» κανείς στην πατρίδα του.
- Επομένως, τόσο ο Οδυσσέας όσο και ο Κάλβος έχουν εξιδανικεύσει ο καθένας τον δικό του τόπο, καθώς έζησαν πολλά χρόνια στην ξενιτιά. Επίσης, κανείς από τους δύο δεν λησμόνησε την πατρίδα του ούτε και ξεγελάστηκε από τις προκλήσεις των τόπων, στους οποίους έζησε. Τέλος, και οι δύο θεωρούν πως η πατρίδα είναι το πιο πολύτιμο αγαθό που υπάρχει στον κόσμο και πως η ξενιτιά είναι μεγάλη δυστυχία.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

**ARNOS**
Online Education

...Πράξεις Παιδείας!

B. ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Σχολιάστε την αποχαιρετιστήρια συνάντηση Ναυσικάς-Οδυσσέα (θ 553-566) με όποιον τρόπο επιθυμείτε (δηλαδή με λόγο ποιητικό, με δραματοποίηση, με ζωγραφική κτλ. – δείτε και το σχόλιο 3).

- ✓ Όταν ο Οδυσσέας βγαίνει από το λουτρό, συναντά τη Ναυσικά, η οποία συμπεριφέρεται με διακριτικότητα. Της είναι βέβαια δύσκολο να κρύψει τον θαυμασμό της, αλλά δεν τολμά να επαναλάβει τον ανεκπλήρωτο πόθο που είχε εκφράσει στη ραψωδία ζ (*Μακάρι τέτοιος να βρεθεί γαμπρός κι εμένα να με πάρει*).
- ✓ Με το ήθος και την ευγένεια που τη διακρίνουν, η βασιλοπούλα αντιμετωπίζει με ρεαλισμό την πραγματικότητα της επικείμενης αναχώρησης του Οδυσσέα και τον χαιρετά με αξιοπρέπεια. Έχοντας μάλιστα επίγνωση της βοήθειας που του προσέφερε τότε που ήταν ικέτης της, του ζητά απλώς να θυμάται πως σε εκείνη οφείλει τη σωτηρία του.
- ✓ Από την άλλη πλευρά, ο Οδυσσέας της εκφράζει βέβαια την ειλικρινή ευγνωμοσύνη του για όσα της χρωστά, αλλά τίποτε πέρα από αυτό, καθώς τα *θεόσταλτα κάλλη* της Ναυσικάς δεν πρόκειται να τον αποπροσανατολίσουν σε καμμία περίπτωση από το στόχο του, την επιστροφή δηλαδή στην πολυπόθητη πατρίδα του. Υπόσχεται λοιπόν στην κοπέλα πως, όσο ζει, θα τη θυμάται και θα τη δοξάζει σαν θεά για τη βοήθεια που του προσέφερε και την αποχαιρετά θερμά.

- ✓ Τόσο ο Οδυσσέας όσο και η Ναυσικά βιώνουν την αγνή συγκίνηση του αποχαιρετισμού, καθώς αυτή είναι η τελευταία τους συνάντηση.

2. Μπροστά στον Δούρειο Ίππο η γνώμη των Τρώων μοιράστηκε στα τρία (βλ. τους στ. θ 611-614). Με ποια επιχειρήματα θα μπορούσε η κάθε πλευρά να υποστηρίξει την άποψή της;

- Η πρώτη άποψη (στ. 611): Οι Τρώες θα εξέφραζαν την άποψη να τρυπήσουν με τα δόρατα και τα ξίφη τους το τεράστιο ξύλινο άλογο, για να εξετάσουν μήπως οι Έλληνες έκρυψαν τίποτε επικίνδυνο για εκείνους στην κοιλιά του. Θα κυριεύονταν από υποψίες και θα καθιστούσαν επιτακτική την ανάγκη να ερευνήσουν την υπόθεση, ούτως ώστε να λάβουν τα μέτρα τους και να προφυλαχτούν, στην περίπτωση που παραμόνευε κάποιος κίνδυνος.
- Η δεύτερη άποψη (στ. 612): Σύμφωνα με αυτήν τη δεύτερη άποψη, οι Τρώες θα σκέφτονταν πως πράγματι κάτι ύποπτο συμβαίνει με το ξύλινο άλογο και πως δεν χρειάζεται ούτε να το τρυπήσουν ούτε να το ψάξουν. Αντιθέτως, θα κατέληγαν στην απόφαση να το σύρουν στην κορυφή και από εκεί να το πετάξουν πάνω στους βράχους, να γίνει κομμάτια, ούτως ώστε, αν υπάρχει κάτι ύποπτο μέσα, να καταστραφεί κι αυτό. Έτσι και η απορία τους θα λυνόταν και θα γλίτωναν από οποιονδήποτε ενδεχόμενο κίνδυνο.
- Η τρίτη άποψη (στ. 613-614): Η τρίτη και τελευταία άποψη θα ήταν να μην πειράξουν καθόλου το άλογο, αλλά να το μεταφέρουν στα ιερά τους, με το επιχείρημα πως, έτσι παράξενο και τεράστιο που είναι, μοιάζει θεϊκό σημάδι και μπορούν να το χρησιμοποιήσουν ως αφιέρωμα για την εξιλέωση των θεών.

3. Αναλύστε την παρομοίωση των στίχων θ 630-640.

Ανάλυση της παρομοίωσης των στίχων θ 630-640:

- ✓ **Αναφορικό μέρος** → *Πώς μια γυναίκα μοιρολογεί τον άντρα της πεσμένη πάνω του, [...] τη σέρνουν να την πάρουν σκλάβα τους, για να βουλιάξει στις δυστυχίας τον πόνο. Πώς το πικρότατό της πάθος μαραίνει πρόσωπο και παρειές*
- ✓ **Δεικτικό μέρος** → *έτσι κι ο Οδυσσέας θρηνώντας έχυne τότε το πικρό του δάκρυ*
- ✓ **Όροι που παρομοιάζονται** → Τα δάκρυα της χήρας και τα δάκρυα του Οδυσσέα.
- ✓ **Κοινό σημείο** → Ο μεγάλος πόνος που εξισώνει τον Οδυσσέα με τη χήρα.
- ✓ **Λειτουργικός ρόλος της παρομοίωσης** → Συμπληρώνει και εμπλουτίζει την περιγραφή, προσφέρει συγκίνηση στην επική αφήγηση, φωτίζει και καθιστά

περισσότερο παραστατική την άγνωστη εμπειρία του ήρωα που κλαίει πικρά στο άκουσμα ενός τραγουδιού, το θέμα του οποίου είναι ένα περιστατικό της πολεμικής του δράσης, καθώς αυτή παραλληλίζεται με μια περισσότερο οικεία εικόνα, εκείνη της γυναίκας που θρηνεί το σκοτωμένο στον πόλεμο άνδρα της και σέρνεται σκλάβα.

4. Στους στίχους ι 5-11 ο Οδυσσέας παραδέχεται πως ένα καλό συμπόσιο, πλαισιωμένο με τραγούδι, είναι ό,τι πιο ωραίο υπάρχει. Πώς μπορεί να δικαιολογηθεί αυτή η προτίμησή του; (βλ. και το σχόλιο 11)

Στους στ. ι 5-11, ο Οδυσσέας υποστηρίζει πως δεν υπάρχει τίποτε πιο όμορφο στον κόσμο από το να συνυπάρχουν οι άνθρωποι αρμονικά, ειρηνικά και αγαπημένοι, εγκωμιάζοντας έτσι την ευτυχία που βλέπει γύρω του. Η δήλωσή του αυτή είναι απολύτως δικαιολογημένη, καθώς ο ήρωας είναι καταβεβλημένος από τις πολύχρονες περιπέτειές του και τον πόλεμο· εκφράζει λοιπόν τη λαχτάρα του για την καθημερινότητα της ειρηνικής ζωής, αλλά και για την ευτυχία που υπάρχει στα απλά πράγματα.

5. Επαληθεύει ο Δημόδοκος όσα λέγονται στο 4^ο θέμα της Εισαγωγής του βιβλίου σας, σελ. 10, για τους αιιδούς;

Ο Δημόδοκος επαληθεύει όσα λέγονται στο 4^ο θέμα της Εισαγωγής του βιβλίου για τους αιιδούς, καθώς:

- ❖ τραγουδά με τη συνοδεία κιθάρας ή φόρμιγγας,
- ❖ αυτοσχεδιάζει με την έμπνευση που του δίνει η Μούσα,
- ❖ τραγουδά σε συμπόσια κυρίως ανακτορικά και σε εορταστικές εκδηλώσεις,
- ❖ είναι ένας επαγγελματίας αιιδός, ο οποίος εκτελεί το έργο του στο ανάκτορο του βασιλιά,
- ❖ θέματα των τραγουδιών του αποτελούν οι θρύλοι για τα σημαντικά γεγονότα και τους ήρωες του λαού του.

6. Συζητήστε στην τάξη τις αναλογίες που διαφαίνονται ανάμεσα στον αιιδό Δημόδοκο και σε φημισμένους σύγχρονους τραγουδιστές: η θέση και ο ρόλος τους στην κοινωνία όπου ζουν, η απήχηση των τραγουδιών τους στον κόσμο, η σχέση τους με τους ακροατές κτλ.

Μερικές από τις αναλογίες που εντοπίζουμε ανάμεσα στον αιιδό Δημόδοκο και σε φημισμένους σύγχρονους τραγουδιστές, είναι οι ακόλουθες:

α. Ο αιιδός Δημόδοκος είναι πρόσωπο σεβαστό και θεόπνευστο, ενώ κατέχει ξεχωριστή θέση στην κοινωνία της ζωής του, καθώς ζει κοντά στους άρχοντες του τόπου και η παρουσία του θεωρείται απαραίτητη στις επίσημες εκδηλώσεις (στα συμπόσια, στους χορούς, στους αθλητικούς αγώνες).

Από την άλλη πλευρά, και οι φημισμένοι σύγχρονοι τραγουδιστές κατέχουν ξεχωριστή θέση στην κοινωνία, το κοινό τους αγαπά και τους τιμά, ενώ κάποιοι από αυτούς αναπτύσσουν και στενές κοινωνικές σχέσεις με άλλα διάσημα πρόσωπα της οικονομικής ζωής, με υψηλά ιστάμενα πρόσωπα της πολιτικής κ.λπ.

β. Τα τραγούδια του Δημόδοκου ακούγονται με μεγάλο ενδιαφέρον από τους ακροατές, οι οποίοι άλλες φορές συγκινούνται και άλλες φορές ανακουφίζονται (από τη θλίψη τους) από αυτά, ενώ παράλληλα αποτελούν απαραίτητα στοιχεία στις οικογενειακές και θρησκευτικές εορτές.

Και στην εποχή μας, ωστόσο, οι φημισμένοι τραγουδιστές προσφέρουν στους ακροατές τους άλλοτε συγκίνηση και άλλοτε κέφι και χαρά.

γ. Ανάμεσα στο Δημόδοκο και τους ακροατές του αναπτύσσεται μια ιδιαίτερη σχέση και επικοινωνία: ο κόσμος τον αγαπά και τον τιμά, ενώ ο Οδυσσέας, εκτός από τα επαινετικά και κολακευτικά λόγια που του απευθύνει, του προσφέρει και ένα εκλεκτό κομμάτι από τη μερίδα του. Τέλος, ο αιιδός τραγουδά βέβαια τραγούδια της δικής του επιλογής, αλλά τραγουδά και ό,τι του ζητήσει κάποιος ακροατής.

Και στην περίπτωση όμως των σύγχρονων φημισμένων τραγουδιστών, υπάρχει η ίδια ακριβώς αγάπη και λατρεία από το κοινό, ενώ, στη θέση της προσφοράς του Οδυσσέα από τη μερίδα του, οι σημερινοί θαυμαστές ραίνουν τους τραγουδιστές με λουλούδια ή τους δίνουν πλούσιο χρηματικό φιλοδώρημα. Τέλος, και στη σύγχρονη εποχή οι τραγουδιστές, εκτός από τα τραγούδια της δικής τους επιλογής, συνηθίζουν να τραγουδούν και οποιοδήποτε άλλο τραγούδι τους ζητηθεί από το κοινό τους.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!



...Πράξεις Παιδείας!

Επιμέλεια: Αικατερίνη Ανδρικοπούλου - Φιλόλογος



...Πράξεις Παιδείας!